

Himlen i glædesraab og helvede i oprør

Det var løft over annonseringen, da Frelsesarmeen i 1890 begynte sitt Felttog mod Synd og Djævel i Skien. Tilslutningen var stor til møter med officerene iført bandolær, og Himlen i glædesraab og helvede i oprør.

Bare to år tidligere kom armeen til Norge, og åpnet ild på Grønland i Kristiania. De uniformerte og musikkglade salvasjonistene vakte ulike reaksjoner, da de drev sosialt arbeid og formidlet Guds kjærlighet.

Ved et frelsesmøte i Bergen ble det knust 144 vindusruter. Et annet sted ble en ovn sprengt med dynamitt. I Drammen var tilslutningen så stor at politiet måtte holde ro og orden. Og i Skien møtte bortimot 2000 mennesker fram på kirkegården ved begravelsen av en ung frelsesoffiser i 1892.

Dagbladet meldte at "feiekostens og skurebørstens evangelium" bredte seg over landet...

Den tredje i rekken av kadetter fra Skien

Farfar var om ikke pioner, så i det minste en av dem som gikk i front i Frelsesarmeens tidlige år her i landet. Som tenåring lot han seg fenge av frelseskrigen, og ble i 1897 den tredje i en lang rekke av kadetter utgått fra Skien korps. Senere kom farmor med, og ble fra 1907 offiser hun også.

Frelsesarmeen

Tre dage for Stiens frelse. Stabokaptein med ca. 30 officerer leder store møder.

Mandag 9de juli Velkomstmøde, tirsdag Jubileumsmøde og onsdag Farvelsmøde. Officerene iførte bandolær. Strømme af musik, solosang og lido.

Himlen i glædesraab og helvede i oprør

Guds barn og alle indbydes.

NB! Mandag og onsdag 15 øres entré, tirsdag 10 øre.
E. Sundersen, kaptein

For oss barnebarna var det lite snakk om våre besteforeldre som offiserer i Frelsesarmeen. Noen søskenbarn hadde kanskje hørt om det, men knapt noe mer.

Historien kunne likevel rekonstrueres gjennom kontakt med frelsesarmékorps her og der, nettsider, historiebøker, kirkebøker, folketellinger og en velvillig oberstløytnant som gjorde flere dype dykk i arkivene. Arvesølv og gamle familiebilder har også vært til nytte.

Erindring fra Stavanger Korps 1899

For det startet med to sølvskjeer. "Fra Stavanger Korps" sto det inngravert på baksiden. Mens jeg stusset på den familiære tilknytningen til et eller annet musikkorps

Frelsesarmeen

vil begynde sit
Felttog
i Skien mod
Synd og Djævel
Søndag den 16de Marts.
Møder 7½ og 11 form., 3½ og 7
Efterm. og hver Aften i Ugen
Kl. 8 i Blegbakkens Bedehus.

på Vestlandet, fortalte mor at det nok var en gave fra Frelsesarmeens korps. Ikke før hadde jeg for min del visst noe som helst om at mine besteforeldre på farssiden hadde vært frelsoffiserer.

Da vi noen år senere skulle rydde og fordele ting og tang som skulle gå i arv, kom det også for en dag at det på farmors kaffesett i slitt og småbulket sølvplett kunne skimtes en inngraving med "Erindring fra Stavanger Korps K.M.H. 9/2-99".

Karl Martinius

Anna Karine

Folketellingen 1900 viste at farfar, Karl Martinius Hansen, den gang var kaptein i Vardø. Da var ikke veien lang til Frelsesarmeens hovedkvarter i Oslo, men der var han ganske ukjent. Heller ikke korpsene i Skien eller Fredrikstad eller Halden kunne hjelpe, enda vi satt med et fotografi av farfar i uniform tatt av en fotograf i Fredrikstad - Fredrikshald. Fra Halden kom riktignok et ønske om Guds velsignelse, godt å føle omsorgen, men i denne sammenheng til liten praktisk hjelp. Eneste napp var i Vardø også i Stavanger, der man i en gammel "rulle" fant en Karl Hansen som hadde signert som B.O. (befalshavende offiser) ved innvielse av soldater i 1904. Men var det farfar?

Muligens bare soldat

Da man ved Frelsesarmeens arkiv i Oslo ikke kunne finne noen Karl Martinius Hansen som offiser, mente de der at han muligens bare var soldat. At farfar og senere farmor for en periode også har benyttet Kamperhaug som etternavn, gjorde det ikke lettere. For Kamperhaug, som i dette tilfelle kommer fra en husmannsplass i utkant av Skien (Solum), var ikke kjent for oss etterkommere.

Så kom jeg til å tenke på at far var født i Gjøvik i 1908, og at farfar ikke lenge før hadde giftet seg med Anna Karine Andersen. Med tilfang av stadig flere opplysninger, stykkevis og delt, fant den arkivansvarlige oberstløytnanten endelig farfar i en gammel offisersrulle slutført omkring 1915:

Ensein Karl Hansen (Kamperhaug), født 22/09-1877, utgått fra Skien korps. Før krigsskolen: Sagbruksarbeider.

Karriere:	Kadett	05.01.1897 (utdanning til offiser)
	Prøveløytnant	23.10.1897
	Løytnant	07.11.1898
	Kaptein	04.02.1899
	Ensein	12.07.1905

Ordrer:	05.01.1897	Krigsskolen, kadett (Pilestredet 22, Kristiania)
	06.03.1897	Tønsberg korps, kadett
	03.10.1897	Mandal korps, assistent
	31.03.1898	Voss korps, assistent
	12.05.1898	Bergen 1. korps, assistent
	23.08.1898	Stavanger korps, assistent
	15.02.1899	Fredrikstad korps, korpsleder
	06.12.1899	Eidsvold korps, korpsleder ("exercis.")
	05.08.1900	Vardø korps, korpsleder
	18.01.1901	Tromsø korps, korpsleder
	06.07.1901	Trondhjem korps, korpsleder
	02.08.1902	Kristiania 2. korps, korpsleder (Grønland korps)
	16.07.1903	Stavanger korps, korpsleder
	10.02.1905	Kristiania 1. korps, korpsleder (Templet korps)
	03.02.1906	Moss korps, korpsleder
	15.07.1906	Permisjon
	31.09.1906	Sluttet som offiser
	20.11.1907	Gjenopptatt som offiser
	20.11.1907	Lillehammer korps, korpsleder
	16.07.1908	Gjøvik korps, korpsleder
	25.03.1909	Sluttet som offiser ("Resigneret")

Tenke seg til; hvilke oppofrelser! En av farfars samtidige armékapteiner fortalte om 45 timers reise med dampskip fra Bergen til Skien. Hvor lang tid må farfar da ha brukt fra Eidsvoll til Vardø?

Lettere var det nok en gang han tok turen til England, der armeen hadde sin opprinnelse i 1865. Til England var det mange som fartet, blant dem emigranter som skulle videre til Amerika.

En ikke akseptert allianse?

Det finnes en egen side i en av de gamle offisersrullene også for Anna Kamperhaug, men med sparsomme opplysninger. Det eneste som står er "Født 14/7-1888. Gift med Karl Kamperhaug 25/7-1907. Følger sin mand". Rubrikkene for når hun skulle ha blitt kadett og løytnant er tomme.

Hvordan og når farmor og farfar innledet sitt forhold, skal de få ha for seg selv. Det tør være gjemt i historiens slør. Om de to traff hverandre i Frelsesarmeen vites ikke. Heller ikke om det var et armébryllup under Frelsesarmeens fane.

Men de kan uansett ha stått overfor spesielle utfordringer. Ikke bare var hun ganske ung, så vidt fylt 19 år da de giftet seg. Det var også i utgangspunktet en ikke akseptert allianse, dersom han var offiser og hun ikke.

Den gang var det ikke anledning for en offiser å gifte seg med en som ikke var offiser. Før forlovelsen måtte en til og med ha "sanksjon til forbindelse", og det fikk man bare hvis den andre parten var offiser eller i hvert fall aspirant (godkjent for opptak til Krigsskolen).

Her finner vi kanskje forklaringen på hvorfor Karl Hansen Kamperhaug i 1906 først søkte permisjon og like etter sluttet som offiser? Når de så vel var gift, blir han gjenopptatt som offiser og da følger hun sin mann. Også Anna Kamperhaug blir ensein, dog med det sedvanlige "fru" foran. Ensein var en rang mellom kaptein og adjutant, avledet av fenrik, litt fremmed i vår terminologi etter som den gikk ut av bruk i 1931.

Så slutter de begge som offiserer

I mars 1909 slutter de begge som offiserer i Frelsesarmeen, og nå er det endelig. De er "resigneret". Noen entydig forklaring på det får vi neppe. Ingen ting indikerer imidlertid at de sviktet i troen. Senere i livet finner vi Karl M. Hansen som bestyrer for Betania søndagsskole (Skiens misjonskirke).

Man kan spekulere omkring motivasjon og trivsel i den krevende tjenesten. Ekteskap og barn innebar nødvendigvis en ny situasjon. Det var mye flytting, stadig to og tre ganger hvert år. Økonomisk hadde offiserene det trangt. Av Lillehammer-korpsets historie framgår at var de i denne tiden to på korpset, hadde de tre kroner per uke når alle utgifter var betalt. Ikke all verden, selv om det heter seg at offiserene ofte var budne bort til middag.

Hvorom allting er; 6. desember 1908 ble far - Ernst Anker - født i Gjøvik. Noen måneder senere reiser familien hjem til Skien. Farfar oppgir handelsreisende som yrke, ved barnedåpen sommeren etter. I 1910 bor den lille familien i Kristiania, der Karl M. Hansen er kontorist i en symaskinforretning. Farfar og farmor driver senere butikk flere steder i Skien, og han skriver seg da som kjøbmand. Far får en ni år yngre lillesøster; Edith Eugenie. Med tiden blir Karl M. Hansen inspektør i livsforsikringsselskabet Hygea.

Karl Martinius døde 24. mai 1948, Anna Karine 21. juli 1971. De er begge stedt til hvile på Nordre Gravlund i Skien.

Denne historien er nedtegnet for at vi som kommer etter skal bli bedre kjent med Karl Martinius og Anna Karine Hansen, og få et innblikk i en viktig periode i deres liv. Den er skrevet i oppriktig respekt for Frelsesarmeen, med de mange tilhørige, soldater og offiserers uegennyttige virke i det godes tjeneste gjennom mer enn 120 år. Sølvskjeene er i bruk ved passende anledninger. Kaffekannen med fløtemugge og sukkerkopp er pusset opp og står til stas.

TG 2009